

Izhaja v Gorici vsak
četrtki popoldne.
Velja do konca leta
na mesec K 1.50.
Posamezne številke se
dobivajo v raznih go-
riških trafikah in trgo-
vinah po 30 vin.

GORIŠKA STRAŽA

Inserati po dogovoru.
Naročnina naj se pošilja
na upravnništvo „Gori-
ške Straže“ v Gorici,
Gospodarska ulica, št. 4.
Dopisi pa na uredni-
štvo „Goriške Straže“,
Gorica, ulica Orzoni,
št. 31. Rokopisi se ne
vračajo.

Kaj bo z nami?

Ogromno gorje, ki nas je zagrnilo, nam je rodilo tudi nekaj izredno dobrega, saj ima vsaka stvar na svetu dve strani, če ne več.

Pred to strašno vojno ni imel nikdo izmed nas niti mračnega vpogleda v našo narodno bodočnost. Od vseh strani in v sredini ogroženi od narodnih sovražnikov, zatirani od tujega uradništva, izmogočani od brezsrčnega kapitala, sami razcepljeni na toliko besno si sovražnih strank, nismo imeli več ne moči za odpor, ne zmisla za skupno hotenje, ne smeri za skupno delo. Moralo je priti nad nas to strašno vojno gorje, da smo se zdramili, zavedli in strnili v trdno celoto. Veliko naše gorje nam je v odrešenje.

Odrešilna misel narodove osamosvoje in samoodločbe, ideja Jugoslavije, ki spaja koroškega kmeta in bosenskega muselmana, Brica in Medjimurca v neločljivo enoto, je mogla vzrasti in globoko se vkoreniniti na tako pognojenih tleh narodovega trpljenja in mučeništva. Ves naš narod stoji pod praporom Jugoslavije. Brez Jugoslavije za nas ni življenja.

Narod ne pogine, če je složen in edin. Ne dajmo se plašiti in begati od nikogar in ničesar! Redke, še kot izjeme prerredke malodušneže in v službi tujinstva stoječe rojake — nasprotnike jugoslovanskega našega pokreta je že narod sam označil s sramotnim znakom odpadništva in izdajstva in jih izločuje, kakor trebi drevo suho veje.

Ako kdaj, treba nam ravno zdaj sloge in discipline na zunaj, strpnosti in bratske ljubezni med seboj. Kdor krši narodovo slogo in disciplino v teh odločilnih časih, kdor se vdaja zapeljevanju ali grožnjam tujinstva, kdor seje razdor med narod ali posamezne stanovce, bodi in ostani zaznamovan z rnamenjem izdajstva!

Pod tujim, našemu narodu sovražnim vplivom hočejo posamični zaslepljenci ali prodanci zanetiti neko nezaupanje in mržnjo do našega slovenskega duhovništva, češ da je duhovništvo skrivno svetovne vojne in vsega vojnega gorja. Ali niso ravno naši duhovniki, posebno koroški in štajerski, prestali toliko mučeništva prav zaradi svojega slovenskega rodoljublja? Kdo ne prizna izmed nesrečnih beguncev, da so v najhujših stiskah dobili največ pomoči in vtehe pri duhovnikih, zlasti pri nepozabnem dr. Kreku? In kdo nas je vzbudil iz popolnega mrtvila, enakega narodni smrti? Imena treh slovenskih duhovnikov dr. Kreka, dr. Korošca in biskupa Jegliča, ostanejo v hvaležnem spominu vsega jugoslovanstva neizbrisna do konca dni.

In drugi stanovi? Naši slovenski stanovi so se izkazali vsi sijajno po žrtvah za našo skupnost. Kdor bi hotel započeti med njimi kak razpor, zagrešil bi hujše zlo kot izdajstvo na bodočnosti našega naroda. Za obstoj in razvoj naroda so potrebni vsi stanovi, kakor so udje neobhodno potrebni za pravilno in trajno delovanje človeškemu telesu. Kdor bi hotel izločiti želodec, češ ker ne trpi in dela toliko kakor roka ali noga, končal bi z želodcem tudi

roko in nogo; kdor bi hotel odstaviti glavo, uničil bi mahoma ves život.

Sloge in edinosti nam treba v tem velikem in odločilnem času in sicer brezpogojne edinosti in neomajne sloge v vsakem slučaju. Kdo ve, kaj nam prinese že bližnja prihodnost. Vemo in vsi čutimo, da se svetovna vojna nagiblje h koncu, a konec zunanje vojne ne pomeni še konca gorja. Mnogo smo že prestali, a morda nas čaka še najtrša in najhujša preskušnja.

Ves svet se nahaja v mrzličnem in bolestem prerajanju. Nepriznane in neverjetne izpremembe postajajo čez noč dejstva. Toda ni vse za vse! Kar prenese orjak, uniči pritlikavca ali slabiča. Ogromna Rusija nam bodi svarilen in grozeč zgled! V nas ni moči in sredstev ne za poskuse in ne za žrtve. Jasen in priznan je naš vzor — narodova samostojnost in svoboda, pot do nje je začrtana — složnost in jeklena disciplina pod vodstvom našega svobodno izbranega Narodnega Sveta. Naj pride karkoli, mi vsi stojmo trdno in tesno sklenjeni za njim — in bodočnost bo naša!

Goričanom pa še nekaj posebej. Večinoma ste doma. Kar vas še ni, vrnite se nemudoma domov vsi, ki imate doma posestva, in ostanite doma v vsakem slučaju. Kjer ste vi, ne more biti kdo drugi. Dovolj ste že skusili, najhujše gorje je begunstvo. Zato vsi v domače rodne kraje in ostanite doma, naj pride karkoli!

Cenjenim čitateljem.

Kakor smo že naznanili, ustavimo s to številko list vsakemu, ki ga ni še plačal. Brez izjeme ne odpošljemo nikomur lista brez naročnine, ker so pri sedanjih draginjah materiala in delavstva stroški že tako dosti veliki. Kdor bi se hotel naročiti na list, naj pošlje naslov in naročnino na upravnništvo „Goriške Straže“ v Gorici, Gospodarska ulica št. 4. Do konca leta stane „Goriška Straža“ mesečno 1.50 K. Pri neprestanem stopanju cen, ni mogoče še določiti cene listu za prihodnje leto. Prosimo, agitirajte za naš list in razširite ga povsod!

Nauki za begunce.

V sto in sto slučajih se gode našim beguncem krivice. Zato trkajo neprestano na naših vratih in na vratih begunskih posredovalnic proseč, naj bi jim pomagali.

Naj podamo tu vsaj nekoliko naukov in navsvetov, ki jih utegnejo begunci porabiti, da pridejo do svojih pravic!

1. Ako misli kdo, da mu je glavarstvo storilo krivico, ki je noče popraviti, naj se obrne na drugo inštanco, ki je na Primorskem namestništvu v Trstu, drugod pa deželno predsedstvo. Tretja inštanca je notranje ministrstvo.

2. Ministrstvo je ustanovilo v Gorici posebno vodstvo za begunske postaje, ki se bodo ustanovile

v goriški deželi. V te postaje bodo polagoma premeščali begunce s severja. To vodstvo ima svoj sedež v Gorici v ulici Contavalle št. 1. Temu vodstvu se bodo morali begunci pokoriti, da ne izgube državne podpore.

V Gorici bodo ustanovili dve postaji za Slovence in Italijane. Kogar bodo pozvali domov v te postaje, bo dobival še nadalje begunsko podporo. Kdor bi pa prišel v Gorico na lastno roko, bo dobival podporo le dva meseca in potem nič več. Tako bo tudi po deželi. Beguncem, ki nimajo doma posestva ali niso rokodelci, svetujemo, naj na tujem še nekoliko počakajo, da vodstvo uredi postaje doma, ker bi sicer doma ne mogli živeti. Begunsko podporo bodo od sedaj naprej delila deloma glavarstva deloma novoustanovljeno vodstvo. Glavarstva bodo delila podporo vsem, ki jim pritiče po sedanjih vladnih predpisih. Tako bo moralo glavarstvo dati vsem vrnivšim se beguncem podporo še dva meseca, oziroma tistim, ki imajo hiše razdrte, še nadalje. Drugim, ki bodo v goriških begunskih postajah, bo delilo podporo novoustanovljeno vodstvo. Naj omenimo tu, da glavarstvo ne daje begunske podpore tistim, ki se ne morejo vrniti v prejšnja stanovanja, ampak le tistim, ki se ne morejo vrniti v lastne hiše, ker so razrušene. Naj se torej begunci nikar ne prenačijo, da bi prišli v Gorico v drugo stanovanje, ker s tem ne zadobe pravice do begunske podpore. Taki naj pridejo le, če imajo tu posestva, s katerimi se lahko preživljajo ali če so rokodelci, ki se z delom lahko prehranjujejo.

Begunske postaje bodo deloma barake (ne skupne!) deloma hiše, ki jih vodstvo za ta namen določi. Begunske postaje bodo imele nadzornike, ki jih nastavi vodstvo. Nekateri nadzorniki so po običajih že nastavljeni. Naloga teh nadzornikov bo zlasti gledati, kje ljudstvo stanuje in kako se prehranjuje. Mnogi begunci, ki so se že vrnili, stanujejo v nedostojnih stanovanjih in luknjah. Te bo vodstvo prevzelo v svojo postajo in bodo potem dobivali še nadalje begunsko podporo od imenovanega vodstva. Vsakdo naj se sedaj oglasi!

3. Begunci, ki so prebivali, ali ki še prebivajo na Ogrskem, imajo pravico do begunske podpore. Obrnejo naj se naravnost na notranje ministrstvo. Begunsko podporo dobe tudi tisti, ki so vsled vojske morali z doma v ozemlju, ki so je bili Italijani že zasedli, in tudi tisti, ki so bežali čez avstrijsko mejo, toda v tem zadnjem slučaju le od časa, ko so Avstrijci dotično ozemlje zasedli.

4. Glede naknadne podpore do najvišjega zneska 500 K naj omenimo, da imajo do nje pravico po § 9 postavbe z dne 31. dec. 1917 vsi, ki so živeli več nego tri mesece v vojnem ozemlju ali pa v takih krajih, ki so bili izločeni za begunsko podporo na pr. nekaj časa Dunaj in razna večja mesta. To velja torej za begunce, ki so živeli na Primorskem, Kranjskem, Koroškem, Tirolskem, Solnograškem in južnem Štajerskem. Za begunce, ki so živeli na Štajerskem južno od Drave velja ta določba le do 1. junija 1916, kajti z naredbo notranje-

K obletnici smrti dr. Janeza Ev. Kreka.

(Ciril Strahota.)

Bival sem na Češkem, vojska me je pahnila na sever, sam begunec sem v svoji službi oskrboval kakih tisoč slovenskih beguncev v češki deželi. Bili so raztreseni in nastanjeni po šestih čeških okrajih, in po vrsti sem jih obiskoval in opravil med njimi svojo službo. Bilo je meseca oktobra, ko sem si nekaj dni odločil, da obiščem naše Slovence v vseh vaseh, kjer so bili nastanjeni kot begunci v Kralupskem okraju. Od jutra sem že hodil, obiskal že več vasi in prišel popoldne v vas Dolany, kjer je bivalo nekaj družin s Krasa. Bila je tam dobra kraška maminka, ki me je z veseljem sprejela in hitela, da me po svojih močeh pogosti. Ko stopim v sobo, zagledam na nekem zaboju „Slovenca“, sežem po njem, aj, bil je črno obrobljen! Kaj je to? Nekaj dni prej sem bral, da je dr. Krek zbolel. Menda vendar ne! List je bil čez polovico zganjen, da sem na prvi polovici bral le prve besede „Dr. Janez —“ S tresočo roko obrnem list in berem dalje: — „Evangelist Krek.“ Bilo je po meni, zakričal sem, a potem utihnil in ostal malobeseden. Nič mi ni dišalo, naj se je kraška maminka še tako trudila, da bi mi s svojo hčerjo napravila kolikor mogoče dobro južino. Janez Evangelist je mrtev! Nagloma, nepričakovano je to prišlo, kar zatemnelo se je pred menoj, kakor bi v sobi ugasnila električna luč, in ko sem se spet zavedel, bilo mi je, kakor bi v sobi gorela žalostna petrolejka ali sveča, ki le za silo brli... Da, Janez

Krek je umrl, on, ki nam je svetil kot žarna luč, in nas je pustil ob svojem mrtvaškem odru v svitu medlo brlečih sveč...

Vedel, čutil sem, kaj je vse zgubil slovenski narod z Janezom Krekom. Stisnilo se je srce, stiskalo solze v oči, stiskalo kolena k mrzli zemlji... Janez, Tebe ni več! Jaz vem, kaj se to pravi, mislim, da vem, kaj čuti naš narod na Slovenskem ob tej zgubi, ali pa to ume in zapopade tudi slovenski begunec na tujem? Kmalu se mi je to razodelo! Oj, slovenski begunec. Kako si vendar ubog, ko si po vojski vse zapustil in zgubil! A če kaj prejemaš in imaš, veš in nisi pozabil, komu se imaš za to zahvaliti.

Ob prvem zopetnem obisku naših slovenskih beguncev je ta in ona maminka stopila k meni, da plača za sv. maše. Za koga? In tiho, s tresočim glasom je rekla: „Za ranjkega Kreka, ki se je toliko trudil za nas.“ Ginjen sem bil in ob enem vesel, da je ta rod svojemu dobrotniku tako hvaležen! Oj, tak rod ni slab, tak rod je dober, tak rod ima veliko prihodnost, v katero je samo gledal njegov voditelj! Kakor je zadrželo žalosti vsako slovensko srce na Kranjskem, kakor se je v žalosti sklonil vsak Štajerc, Korošec in Hrvat, tako se je ob Krekovi smrti sklonil bolesti tudi vsak slovenski begunec, naj je ostal v bližini svojega doma, naj ga je nesreča vrgla v barake, ali naj je bival na kmetih na češki zemlji. Vsi so vedeli — umrl je največji mož, ki ga je kdaj rodila slovenska mati, a umrl je z njim tudi največji dobrotnik slovenskega naroda. On je bil začetnik socialnega dela na Slovenskem, organizator in dobrotnik delavskega stanu, pisatelj

in pesnik, ki je učil in vnel svoj narod za njegov blagor in višje ideale, on je bil njegov voditelj na verskem in izobraževalnem polju, on je bil njegov učitelj na vseh poljih omike in prosvete, on vzgojitelj naše narodne inteligence in oče našega zadružništva, s katerim je postavil trdne temelje naši narodni eksistenci! On je bil dolgo vrsto let tudi v politiki svojemu narodu voditelj, neustrašen in nepremagan, previden in dalekoviden, on je bil, ki je svojemu narodu pokazal pot do boljše prihodnosti in mu zaklical: To je tvoj cilj — Jugoslovanska država! In da bi uresničil to svojo idejo in željo, zato je hiteval od kraja do kraja slovenske zemlje, zato je pohiteval med Srbe in Hrvate. Za to je povzdigoval svoj glas v parlamentu, za to je padel in umrl, saj ga je zagrabila smrt, ko se je s svojih trudnih poti za Jugoslavijo vračal v svojo domovino! On, ki je bil vedno na poti za blagor svojega ljudstva, večer popotnik, on je tudi umrl na poti. Umrl je na poti domov, pri svojem prijatelju g. župniku Bajcu v Št. Janžu. In on, ki je hodil k vsem in delal za vse, on je umrl sam, nikogar ni bilo pri njem, ko se je v svoji boleznini zvrnil po tleh, nobene roke ni bilo, ki bi ga bila podprla, ko je padel največji sin slovenskega naroda. Dne 8. oktobra bo obletnica njegove smrti. Srcé drhti in se krči, kakor bi to bilo včeraj, kakor bi to bilo danes! — Oj, Janez, Ti si med nami včeraj in danes, Tvoj duh ostane med nami vsikdar!

Da, tudi mi goriški Slovenci imamo svojo dolžnost, da hranimo drag spomin in hvaležno srce pokojnemu Janezu Kreku. On je ljubil goriške Slovence. Kako rad je zahajal med nas! Nastopil je s

ga ministrstva z dne 24. maja 1916 so bili tudi ti begunci sprejeti v begunsko oskrbo. Čas za vlaganje prošelj za naknadno begunsko podporo je bil do 11. aprila t. l., toda ker je vlada v posebnem odloku z dne 5. junija t. l. izjavila, da je prisoditi naknadno begunsko podporo vsem takim beguncem, ki so morali vsled hipno nastopivših vojnih dogodkov zapustiti svoje redno bivališče, čeprav to ni bilo uradno izpraznjeno, smejo vsi taki begunci še vedno vlagati prošnje za to naknadno podporo. Vlada pa se brani dati naknadno podporo beguncem, ki so bežali čez mejo v Italijo. To stvar se mora še-je urediti, kakor se mora urediti tudi vprašanje glede begunske podpore, ki jo vlada priznava tem beguncem le od dneva, ko so Avstrijci zasedli to ozemlje na mesto že od 21. julija 1917 dalje, kakor drugim.

5. Pravico do begunske podpore imajo tudi taki, ki sicer niso bežali v tujino, ampak so se takrat, ko je sovražnik prišel, le nahajali v tujini in se niso mogli vrniti v domačijo.

Begunci naj se v vseh teh rečeh obračajo na begunski pomožni odbor v Gorici, ulica Municipio 4. Dalje prihodnjič.

Pohlep po denarju.

Vojna je povsod rodila zle posledice. Razne strasti, ki so bile prej več ali manj skrite, dvigajo zdaj javno in visoko svojo glavo. Poleg sovraštva med narodi, poleg razuzdanosti in zapravljivosti spada brezdvomno med te slabe posledice — strastni in boleštni pohlep po denarju, ki si je napravil pot že v širše sloje ljudstva.

Ob tem pojavu moramo imeti jasne pojme o namenu denarja, o njegovi pravi in napačni uporabi. Pristaši različnega svetovnega naziranja nam dajajo tudi različne odgovore na vprašanje, čemu nam je denar. Mi, ki stojimo na krščanskem stališču, vemo, da so nam denar in druge svetne dobrine, le sredstvo za ohranjenje sedanjega in dosego večnega življenja, nikakor pa ne cilj vsega našega stremeljenja. Vse drugače pojmuje stvar človek, ki stoji na paganskem stališču. Njemu je denar — cilj življenja. Temu cilju podrejuje in žrtvuje vse. V pohlepu po denarju pozabi, da ima dolžnosti do Boga, dolžnosti do svojega bližnjega, dolžnosti do samega sebe. Izgovarja se sicer, da je dolžan skrbeti za svoje, da ga k temu sili neznozna draginja in negotova prihodnost. Pač res, sveta je dolžnost, skrbeti za svoje, a vendar nikdar ne takó, da se na Boga pozabi in zavrne njegove zapovedi.

Z žalostjo opazujemo, kako ljudstvo, ki se ga je oprjel pohlep po denarju, postaja mrzlo do cerkve, do službe božje, do posvečevanja praznikov. Vero pušča vedno bolj v nemar, a to je pot do njegove pogube v večnosti. „Kaj pomaga človeku, če ves svet pridobi, če pa škodo trpi na svoji duši!“

Pohlep po denarju pa odvrača človeka ne le od Boga, ampak tudi od ljudi. Človek, ki mu je denar Bog, prezira svojega bližnjega, in kmalu se trdosrčnost polasti njegovega srca. Nobena beda in nesreča ga ne gane. Postane mrzel in trd; oduševstvo in izsesavanje šibkejšega mu je največja radost in modrost. Ni čuda, da zgubi tak človek vso ljubezen do bližnjega, da postane neusmiljen in krivičen. Pretrga se tista nit, ki bi morala ljudi kot brate in sestre vezati v eno celoto. Gorjé svetu, če obvlada v srcih ljudi pohlep po denarju! Tedaj ne bo več mesta usmiljenju in dobroti, ne bo več mesta osrečujoči ljubezni!

Nikar naj nas torej denar ne preslepi, da bi se odvrnili od Boga in njegovih zapovedij, ko je vendar On naš konečni cilj; in če nam razmere dopuščajo, pomagajmo radi svojemu bližnjemu, ki je

svojimi govori v Gorici, Št. Petru, Podgori, Mirnu, na Sv. Gori, v Kobaridu, Bovcu, in morda še kje, in povsod ko vstajala društva in vsctele naše organizacije. Tudi on je bil naš branitelj in podpiratelj, on, ki je imel srcé za vse in ni izključeval nobenega. Posebno med svetovno vojsko je imel dr. Krek največ srcá za naše goriške begunce. On je dal v Ljubljani pod svojo streho zavetja „Goriški posredovalnici za begunce“ in naši „Centralni posojilnici“. On je bil tisti, ki je skrbel za naše begunce po barakah in jim tam pomagal do strokovnega pouka, on je bil, ki je drugod pripomogel našim Slovencem do begunskih podpor. Ranjki dr. Krek je ljubil goriške Slovence in je skrbel za nje.

In zdaj ga ni več, v terek bo leto dni, odkar ga je zakrila hladna zemlja. A on in njegov grob ostaneta nepozabljena! Pred par meseci so v Št. Janžu uzidali in razkrili spominsko ploščo na hiši, kjer je izdihnil svojo plemenito dušo. Slovenci in Hrvati, Čehi in Poljaki so pohiteli tja, da počastijo spomin tega velikega moža. Enako so zastopniki teh narodov ob priliki ustanovitve „Narodnega Sveta“ v Ljubljani položili tam dragocene vence na njegov grob. In zdaj ob priliki njegove smrti hitijo zopet vse naše misli k njemu in se združujejo na njegovem grobu v molitvi zanj in za prihodnost slovenskega naroda. Mislim, da bo ta dan gorela lučka na njegovem grobu in da bo marsikateri svet položen nanj; a te vem, da nad njegovim grobom vstaja velika luč, in da v svitu te luči prihaja s cvetjem odeta Jugoslavija!

Janez, Ti si jo v duhu že videl prihajati, mi jo pa čakamo, da jo sprejmemo v resnici. Čakamo jo složni in mirni, kakor si nas Ti učil. Tvojih naukov in načel se hočemo držati, zato počivaj — v miru!

reven in ubog! „Karkoli ste storili kateremu teh mojih najmanjših bratov, to ste meni storili!“

Podžigajo naj nas k temu tudi besede našega domačega pesnika Gregorčiča, ki nam kliče:

„Imaš li, brate, mnogo od nebes,
Od bratov ne odvrčaj mi očes!
Odprí srcé, odprí roké,
Otiraj bratovske solzé,
Sirotam olajšuj gorjé!“

Nekaj misli iz pastirskega lista goriškega kneza in nadškofa.

Kmalu bo leto, odkar so Italijani zbežali z naše dežele, in kmalu potem ob koncu leta je goriški knez in nadškof izdal svoj veliki pastirski list, ki zveni kot visoka zahvalna pesem za osvoboditev goriške nadškofije, a daja ob enem tudi potrebne nauke prebivalcem Goriške. Naj povzamemo nekaj odlomkov iz tega pomembnega lista. Prevzvišeni knez in nadškof piše: „Marsikdo je šel po osvoboditvi naše dežele brzo, bodisi iz radovednosti bodisi za rešitev svojega blaga, pogledat svoj dom; a vrniti se je moral ves razočaran, ker ni dobil več sledú svojega doma ali pa ga je našel razdrtega in — praznega. Marsikdo je prišel ob vse svoje premoženje in je sklenil ostati na tujem, ki mu nudi drugo, morda boljše domovino.“

Preljubi moji verniki, zaklinjam vas pri ljubezni do svojega naroda in domovine, ne storite tega, ker drugače pridejo v našo deželo in med naš narod taki življi, ki bodo škodovali cerkvi in narodu. Pomislite, da ima vsak kot člen naroda tudi dolžnosti do svoje ožje domovine, za katere blaginjo in obstanek se moramo boriti ne le na bojišču za časa vojne, ampak tudi v mirnem času. A ne samo iz političnih, narodnih in gospodarskih, ampak tudi iz dušnopastirskih ozirov je bolje, da živijo skupaj sinovi iste narodnosti in vere.“

„Ta svetovna vojska je pomešala med seboj vse narode: vojaki, vojni ujetniki, begunci so se seznanili z novimi kraji in narodi, spoznali so njih jezik in navade, njih nazore in težnje, njih dobre in slabe strani. Dragi moji Goričani! Ko se bodete vračali v domovino, pustite na tujem, kar je slabega, in prinesite s seboj, kar ste videli lepega in dobrega, kakor učí sv. Pavel: „Vse pa poskusite, — kar je dobrega, obdržite!“ Ni vse zlato, kar se sveti. Posebno pa se varujte zmot in načel, ki so zoper Boga, dom in cesarja.“

„Pred vsem pa imejte ljubezen, ki je vez popolnosti! — Kličem Vam s sv. Pavlom, učenikom narodov: „Prosim vas, bratje, v imenu Gospoda našega Jezusa Kristusa, da vsi eno govorite, in da niso razpori med vami; bodite popolni v istem duhu in v isti misli!“ Sloge in edinosti je treba, ker nas čaka po vojski veliko težkega dela. Le s skupnimi močmi bo mogoče obnoviti nesrečno Goriško. Glejte, kako so sovražniki katoliške Cerkve edini, a koravno pripadajo različnim strankam in načelom. Če so oni edini v slabem, smo mi še lažje edini v dobrem, ker smo iste vere in narodnosti. Dovolj je bilo prepira, razpora, obsovražnja, dovolj pohujšanja. — V potrebnih stvareh bodi edinost, v dvomljivih prostost, v vseh pa ljubezen,“ tako je učil veliki cerkveni učenik, sv. Avguštin.“

„Moderni narodi in države so odpadli od Boga, dali slovo njegovim naukom in zapovedim ter so hoteli uvesti namesto krščanske omike novo omiko brez Boga, brez morale, brez pravičnosti. Na kakó trhli podlagi je slonela vsa moderna kultura, nam je priča današnja svetovna vojska.“

Če hočemo torej priti k miru in k prejšnjemu blagostanju, povrtno se k Bogu in uvedimo v vse javno življenje in upravo krščanska načela. Krščanski duh naj vlada v šolah, posebno po vseučiliščih, krščanski duh naj prevzema državno upravo in vlado, krščanski duh naj vodi naše postavodajalstvo, naše deželne in državne zборе. Kristus naj zmaga, Kristus naj vlada, Kristus naj caruje! Potem se nam ne bo bati tako izrednih nesreč in kazni božjih, kakršna je sedanja vojna, zakaj: „Blagor ljudstvu, ki mu je Gospod njegov Bog; ljudstvo, ki ga je On izvolil za svojo dedščino!“

Res, zlate besede našega višjega nadpastirja, res zlati nauki, ki naj bodo nam vsem — program vsega našega delovanja!

Obnovitev Goriške.

Važen napredek gledé obnove kmetijstva na Goriškem. — Že od meseca marca t. l. so se vršila pogajanja med zastopniki goriškega deželnega odbora in glavnih goriških kmetijskih organizacij na Goriškem, kako bi se prišlo do tesnega sodelovanja med zastopniki teh organizacij in kmetijskim obnovitvenim oddelkom c. k. namestništva v Gorici. V to svrhu so se tekóm preteklega in tega tedna vršile važne seje v Gorici; eni teh sej je prisostvoval tudi znani pospeševatelj zadrúžništva v Avstriji, bivši minister poljedelstva Eksc. Dr. pl. Eril. Deželni kmetijski urad, Goriška zveza, Federazione dei consorzi agricoli, Goriško kmetijsko društvo in Terezijanska kmetijska družba so se v svrhu sodelovanja pri obnovitvenem delu spojila v celoto, v poseben kolegij, ki zastopa enotno nasproti vladi težnje in stremljenja kmečkega prebivalstva na Goriškem. Na temelju pogajanj je vstopil kolegij v tesno zvezo z kmetijskim oddelkom namestništva, kjer ima v obnovitvenih zadevah kmetijstva na Goriškem soodločujoč glas pri sestavljanju delavnih načrtov, razdeljevanju kmetijskih po-

trebščin, podpor za obnovo živinoreje, vinoreje, sadjereje, vporabi motornih plugov, podeljevanju in razdeljevanju podpor za upravo kmetijskih obratov, obnovitev zadrug, posojil za obdelovanje zemljišč i. t. d. Kolegij je prevzel tudi razdeljevanje umetnih gnojil, kmetijskega orodja in strojev, i. t. d. Podrobnosti se bodo o tem še sporočile javnosti.

Na vsak način je s tem napravljen važen korak v obnovitvenem postopanju na Goriškem, ker bo potom kolegija mogoče uveljavljati želje kmečkega ljudstva na Goriškem, ki si je vedno želelo, da se sliši tudi glas njegovih zastopnikov pri važnih akcijah za obnovo tako težko prizadete Goriške. Vsled tega pozivljamo, da se ljudstvo, županska zastopstva, zadruga i. t. d. zaupno obračajo do svojih gospodarskih organizacij, ki so zastopane v kolegiju, da bo zastopnikom kolegija mogoče dejansko zastopati interese vseh prizadetih.

Zamena naših internirancev v Italiji.

Osrednji odbor na Dunaju poroča „Edinosti“: Italijani so ob okupaciji našega ozemlja do Soče izpraznili cele vasi (Žaga, Srpenica, Trnovo, Drežnica, Libušnje, Kamno, Ladra), od drugod pa aretovali posamične osebe in rodbine ter jih internirali v Italiji. „Osrednji odbor“ je dobil več prošelj, da bi posredoval potom zunanjega ministra za zameno teh naših ljudi za laške podanike. To je tudi storil, — in prav zdaj se vrši v Bernu v Švici konferenca laških in avstrijskih odposlancev, ki se pogajajo o tej zadevi. Italija je nasprotna vsaki zameni... obmejnega prebivalstva. Očitno se godi to zaradi tistih Trentincev in Furlanov, ki bi se ne hoteli vrniti, ako bi jim to bilo tudi dovoljeno. S tem bi se izročili avstrijskemu državnemu pravdnístvu. Zato je „Osrednji odbor“ predlagal, naj se izvrši zamenjava v skupinah, najprej Slovencev za tiste Italijane v zasedenem ozemlju, ki se žele preseliti v svobodno Italijo. O tem se vrše pogajanja. Da bi se v slučaju ugodne rešitve teh pogajanj moglo takoj pričeti s transporti naših rojakov preko Švice, je „Osrednji odbor“ že pred nekaj časom razposlal vsem prizadetim županstvom okrožnice, naj sestavijo in določijo točne sezname vseh občanarjev, ki so internirani v Italiji. Doselej ni poslalo še nobeno županstvo takega seznama!!! Ker je mogoče, da županstva niti ne vedo za sedanje prebivališče vseh teh internirancev, kar je pa znano nekaterim našim rojakom, ki ne žive doma, — in ker je lahko še drugih Slovencev interniranih v Italiji in si žele domov, prosimo, naj nam vsakdo naznani njih ime, starost, domovinsko občino in kje so sedaj internirani. Za moške so letniki med 17 do 52 leti izključeni. Ta zadeva je zelo važna, kajti naši interniranci ob Soči srčno žele domov, zato prosimo, da nam županstva in drugi rojaki določijo čim prej zaželjene sezname. Naslov: „Osrednji odbor“ Dunaj I. Bankgasse 2 part.

Vojna odškodnina in Mažari.

V obnovitvenem odseku državnega zbora je poroč. dr. Löwenstein izvajal, da se vidi iz vedenja vlade, kakor bi ne mislila priznati, da ima vsak po vojni oškodovan državlján pravico zahtevati odškodnino. Vlada se izgovarja vedno na Ogrsko, češ, ako bi se v Avstriji priznala taka pravica oškodovancem, bi potem Ogrci ne hoteli prispevati k stroškom za povrnitev škode. Poročevalec zahteva od vlade, da jasno pove, ali priznava oškodovancu pravico do povrnitve škode ali ne. Kakršen bo odgovor, tako bo poročevalec uredil svoje predloge.

Vladni zastopnik je izjavil, da se vlada pogaja z Ogrsko in „da, ako sedaj pride do odškodovanja vojnih škod, potem stoji vlada na stališču, da mora cela monarhija to škodo plačevati; vlada se še vedno pogaja z Ogrsko.“

Vsled te izjave od vladne strani je nastalo v odseku splošno ogorčenje. Vsi govorniki brez razlike strank in narodnosti so se izrekli za najodločnejši nastop, celo vsenemec Malik. Povdarjalo se je, da je brez vsakega pomena imeti ozire do Mažarov, kajti ti nočejo prispevati k stroškom. To je izjavil ogrski finančni minister v zbornici ob splošnem pritrjevanju celega parlamenta. Mažarom je še ljubše, ako so oškodovani Rumuni, Rusini in Slovaki, ker tako slabé njihove moči; enako je Mažarom po volji, ako Avstrija slabi, ker s tem vedno bolj raste mažarska premoč. Oziri do Mažarov so naravnost neumni, ker vsled teh le raste mažarska ošabnost. Nemški poslanci so povdarjali, da bi bilo naravnost nemoralno, ako bi država ne pomagala oškodovancem, in svarili vlado pred posledicami njene malomarnosti, kajti obmejni narodi, ki so vsled vojne trpeli, bi morali naravnost odpasti od države, ako jih država v tej bedi pusti. Sklenilo se je vsled tega soglasno, da se pride v specialno debato zakonskega načrta glede na stališče vlade.

Vojna poročila.

Na italijanskem bojišču se je italijanska ofenziva polegla, ne da bi bila dosegla kaj uspehov. Vršijo se tam le manjši boji.

Na zapadu, to je na Francoskem se pa vrše siloviti boji, kjer z velikanskimi armadami prodirajo na treh mestih Angleži, Francozi in Amerikanci. Hindenburgova črta je prebita. Nemci se umikajo.

V Macedoniji so zavezniške čete prodrle bolgarsko fronto in stoje na bolgarskih tleh. Bolgarska armada je razbita.

Bolgarija je sklenila z entento premirje. V šestih letih je Bolgarija že v tretji vojni, najprej proti Turčiji, potem proti Srbom, zdaj pa se je že tretje leto bila z nami proti našim sovražnikom. Po dolgi dobi vojevanja, utrujena in izčrpana, je sled-

njič podlegla, potem ko je v solunskem ozemlju dolgo časa zadrževala in vezala čete nasprotnikov. Zdaj se je udala in zaprosila za premirje. Premirje se je sklenilo in zato so vse vojaške operacije med Bolgarijo in entento ustavljene. Kako bo to vplivalo na svetovni položaj, ni mogoče še danes povedati, ali vsekakor stojimo pred dnevi, ki nam prinesejo važne dogodke.

V Palestini so Angleži porazili Turke in vjeli kakih 40.000 ujetnikov. Angleži so zasedli Nazarei, Hajfo in Akko in prodirajo dalje.

Politične novice.

Avstrijski državni zbor se je sešel 1. oktobra na Dunaju. Ministerski predsednik Husarek je imel svoj veliki govor, kjer je dolgo razpravljalo o aprovizacijskem vprašanju; položaj je sicer resen, a ne kritičen. V političnem delu svojega govora je sicer pripoznaval avtonomijo narodov, a ne da bi pri tem razvil kak poseben program ali določene ideje, kako si on misli rešitev posameznih vprašanj. Podal je k vsemu le okvir, ne da bi se videlo, kakšna podoba je v njem, tako da ni bil njegov govor nikakor zadovoljiv. Čehi so ugovarjali, šum je bil velik, ogorčenje pri Slovanih veliko. Slovanski poslanci so stavili razne interpelacije; posl. Gostinčar zaradi policijske ustavitve lista „Jugoslavija“; posl. Korošec zaradi agitacije nekega žandarma proti majniški deklaraciji; poslanec Rožkar zaradi postopanja okrajnega komisarja Seidlerja v Mariboru in zaradi zapostavljanja Slovencev v pisarni vojni-žitnega urada v Ljubljani, poslanec Verstovšek za uvedbo slovenskih imen v gruntne bukve na Spod. Štajerskem, in glede rekvizicij živine na Štajerskem. Kako se dogodki v državnem zboru nadalje razvijajo, kako se bodo tam obravnavala in reševala naša slovenska vprašanja, o tem podamo popolnejšo sliko našim čitateljem prihodnjč.

Jugoslovansko vprašanje in Mažari. — Grof Štefan Tisza je zadnje tedne prehodil Bosno in Hercegovino, da bi pridobil zastopnike narodnih strank za to, da bi se Bosna in Hercegovina priklopila Ogrski. A tam so politiki in zastopniki vseh narodnih strank soglasno odklonili ogrsko rešitev jugoslovanskega vprašanja. Bosenski Hrvati, Srbi in Slovenci so Tiszi izročili spomenico, v kateri zahtevajo zedinjenje vseh jugoslovanskih dežel v samostojno državo. Tako je bilo vse potovanje grofa Tisze zastoj, če tudi je hodil okoli v uniformi avstrijskega polkovnika in se vozil v avtomobilu, ki je bil okrašen s hrvatskimi zastavicami. Pa velik apetit ima ta mož! Kar ti dežele je hotel pridobiti Ogrski: Bosno, Hercegovino in Dalmacijo. Bosna in Hercegovina naj bi se direktno priklopile Ogrski, Dalmacija pa Hrvatski, vse skupaj pa naj bi bile pod ogrsko krono. Ne bo nič! Brez nas in preko nas ne bo nobeden rešil jugoslovanskega vprašanja, in tudi grof Tisza ne!

Proti dr. Korošču. — Kranjska deželna vlada je s posebno okrožnico pozvala vsa okrajna glavarstva, naj strogo zaupno poizvedujejo, ali državni poslanec dr. Korošec res agitira zoper vojno posojilo in zoper izvršitev rekvizicije. Poleg tega naj se tudi poizveduje, ali dr. Korošec pri svojem delu za ustanovitev jugoslovanske države agitira proti enotnosti države. — Kako so ti gospodje pri kranjski deželni vladi vendar smešni! Čuditi se je, da imajo pri svojem delu še vedno toliko časa, da se udajajo neumnim govoricam zlobnih denuncijantov, ki iščejo v dr. Korošču zarotnika zoper državo. Dr. Korošec da bi bil tako nepreviven ali nespameten voditelj, da bi agitiral zoper vojno posojilo in rekvizicije in celo zoper državo! Pojte no! Tega niti sami gospodje pri deželni vladi ne verjamejo. Le strah jih je pred vstajajočo Jugoslavijo, pa bi zato hoteli uničiti njenega prvobornika! Prazno delo! Jugoslavija prihaja po čisti in pošteni poti! Jugoslavija ne predstavlja samo dr. Korošec, ampak cel narod. Tega pa nikoli več noben ne zatre! — To naj si zapomni slavna vlada.

Angleži za zahteve Italijanov. V Londonu so priredili veliko shodov, na katerih so sklenili enako glaseče se resolucije, ki zahtevajo, naj z vsemi močmi podpirajo pravično reč Italije in naj nadaljujejo boj, dokler ne bodo zadnjega kosa italijanske zemlje iztrgali sovražniku.

Po Gorici steza zopet roke Italiji. Laški časopisi iz kraljestva zahtevajo od Avstrije teritorialne odškodnine, in že se navaja imenoma poleg Trsta tudi Gorica. — Kako se to vjema z narodnim načelom in s pravico samoodločbe, ki jih ententa v enomer oznanjuje? Pribiti moramo z vso odločnostjo, da Gorica ni laško mesto, to priča nebroj šolo obiskujočih slovenskih otrok, to pričajo tudi zadnje volitve v mestu. Sploh pa se Gorica ne da odtrgati od njene okolice, ki je izključno slovenska. Število okoliških Slovencev odtehta od daleč število Lahov, naseljenih v Gorici. A še med temi je velika večina umetno potujčenih. To pričajo že njihova slovenska imena. Statistika iz l. 1915 izkazuje te številke v slovenski okolici: Št. Andrež 2330 duš, Solkan 3250, Kronberg 1546, Št. Maver 375, Podsa- botin 400, Pevma 1360, Št. Peter 1712, Vrtojba 1974, Bilje 2495, Miren 2157, Sovodnje 931, Podgora 2250. Če vse te številke seštejemo, dobimo nad 23.000 samo najbližjih okoličanskih goriških Slovencev! Altrhoché italijanska večina! Gorica spada k Jugoslaviji!

Narodni svet. — V četrtek, dne 26. t. m. popoldne se je vršila pod predsedstvom dr. Korošca v Mariboru skupna seja zaupnikov S. K. Z. in J. D. S., v kateri se je ustanovil pokrajinski odsek

Narodnega sveta za Štajersko. Jug. soc. demokratična stranka se bo povabila, da sodeluje.

Naše šole.

Kaj bo s slovensko gimnazijo v Gorici? — To vprašanje postaja vedno bolj glasno in se vedno bolj ponavlja. Čemu se pripravljajo samo prostori za nemško-rearno gimnazijo in za nemško realko? Ali se misli odpreti samo te nemške srednje šole in pustiti naše slovenske dijake na cedilu? Saj se je vendar od višje strani zagotovilo, da se odprejo vse tri gimnazije v Gorici hkratu! Odločno protestiramo proti temu, da bi se odprla samo nemška gimnazija in ne tudi naša slovenska. Slovenci smo v deželi v večini, in zato bi bilo treba poskrbeti najprej za slovensko gimnazijo! Nemška gimnazija je v naši deželi stara krivica, ki bi se morala enkrat za zmiraj izbrisati! Zahtevamo, da se prostori za slovensko gimnazijo čim prej uredé in šole v najkrajšem času odprejo! Mladina čaka na to! Dovolj krivic smo v tem vojnem času gledé šol že pretrpeli. Slovenci, ki smo v tej vojski vse zgubili in največ žrtvovali, smemo pač zahtevati, da se nas vsaj za peščico Nemcev, ki so tuji v deželi, ne zapostavlja! Če bi se res pravočasno ne mogli pripraviti prostori za slovensko gimnazijo, tedaj naj se pouk slov. gimnazijcev vrsti s poukom nemških v poslopju nemške gimnazije. A nikdar ne, da bi naši Slovenci ostali brez šole! Zahtevamo hitro otvoritev slovenske gimnazije in pa, da se konvikt za slovenske dijake takoj uredi! Preč z dvojno mero in s staro krivičnostjo!

P. I. — Po sktepu lista smo zvedeli na mero-dajnem mestu, da se brezdvomno otvori slov. gimnazija v centr. semenišču in slov. drž. konvikt v vili Engel (ul. Soškega mosta) in sicer tu le začasno, dokler se slov. Alojzjevišče ne popravi. Pričetek šolskega leta se namerava s 1. nov. Danes odpotuje na Dunaj dr. Bourquard v zadevi opreme konviktov.

Ravnateljstvo c. kr. moškega učiteljišča slovenskega v Gorici se je zopet preselilo v svoje stare prostore v S. Gregorčičevem Domu (v Vozniški ulici). Zglasitve za vstop v letnike ali v pripravnico naj se prijavijo — radi potrebnega pregleda — do dne 15. oktobra t. l., za sedaj kar z dopisnico.

Učiteljišču bo tudi priklopljena, kakor prej, petrazredna deška ljudska šola „Šolskega doma“, v katero se pa bodo sprejemale v vpoštevanja vrednih okoliščinah tudi deklice.

Začetek pouka (najbrž proti koncu tega meseca) se pravočasno natančneje naznani na tem mestu. — Za vsa druga potrebna pojasnila se je obrniti, ustno ali pismeno, naravnost do ravnateljstva.

Pri le-tem naj se zglase tudi vse gospodinje all gospodarji, ki bi hoteli sprejeti gojence in učenice na stanovanje ali tudi hrano.

Drugi slovenski časopisi so naprošeni, da ta obvestila drage volje ponatisnejo.

Upisovanje šolskih otrok v „Malem Domu“. — Vsi slovenski otroci v Gorici, dečki in deklice, naj se upišejo v slovenske šole v „Malem Domu“. Upisujejo se otroci ravnotam in sicer ob ponedeljkih in četrkih jutraj od 8—9. ure. Slovenski stariši naj pusté vsako mržnjo, katero so imeli do mestne šole, ko so jo nam usiljevali Podturnom. Zdaj bo ta šola v „Malem Domu“, zdaj je treba, da t akoj zberemo vse naše slovenske otroke. Poskrbelo se bo, da bodo otroci prišli vsak v svoj razred, kamor kdo pritiče, od 1.—8. razreda. — Vsi slovenski otroci v slovenske šole, niti eden naj se nam ne zgubi!

Slovenski državni konvikt v Gorici. Prejeli smo od c. kr. vodstva begunskih postaj v Gorici sporočilo, da je za slovenski državni konvikt v Gorici vse potrebno ukrenjeno.

Dopisi.

„Goriški Straži!“ — Prejeli smo iz vipavske doline naslednji dopis: „Pač bi nas ne mogla kaka novica približno tako razveseliti kakor nas je razveselil prihod zaželjenega goriškega časnika. Imamo in čitamo tudi drugo časopisje, to je res, a kaj nas boli, kako naj si pomagamo v teh naših posebnih skrbih in razmerah, za to nam more biti tolmač in voditelj le v Gorici izhajajoča naša „Straža“. Zato prisrčno pozdravljena! Dvigaj potrte, podpiraj omahujoče, navdušuj malodušne, vodi naše hudo preizkušeno ljudstvo v boljšo bodočnost!“

Boljša bodočnost? Bo li prišla? Brezdvomno. Kakor gotovo pride za dežjem solčen dan in za Velikim petkom praznik Vstajenja. Povzdigni pa svoj glas „Goriška Straža“, in zakličí našemu goriškemu trpinu od izvira do izliva Soče, te krvave reke, da nam bo sezidal boljšo bodočnost le Bog, ako mu bomo mi vsi brez razločka kot zidarji krepko pomagali, vsak po svojih močeh, vsak v svojem stanu. Povej nam, da nam je potreba treznosti, varčnosti, resnosti, velike, globoke ljubezni do rodne zemlje in rodnega brata — sotrpina! Uči nas, da sloga jači, nesloga pa tlači; ne pozabi pa tudi povedati, da je nevednost najdražja reč na svetu, in da je domoljubna dolžnost vsakega Goričana poskati si in nadaljevati svojo izobrazbo s čitanjem resnih listov in z oživljenjem naših izobraževalnih društev, kakor hitro bodo razmere to pripustile. Oznanjuj nevstrašeno, da je surovo in neolikano govorjenje in obnašanje, grdo preklinjanje, razni izbruhi strasti, skrajno nedostojno za omikan narod, ki si gradi samostojnost. V duhu medsebojne ljubezni in pomoči naj pod tvojim vodstvom „Goriška

Straža“, gradi Goričanom na razvalinah svoj novi dom, in prišel bo po teh resnih, bridkih časih dan, ko bo iznad tega doma zaplapolala naša trobojnica pod svobodnim solncem svobodnim našim potomcem. In do tega jasnega dne naprej, Goriška Straža!“

Iz Bovca. — Veliko se piše in skrbi za obnovitev naše lepe solčne Goriške, vendar pa med tem se ne sme pozabiti na gornji del Soške doline, ki je bil že v mirnem času najbolj zanemarjen, posebno kar se tiče železnice. Veliko se je že vrnilo našega ljudstva iz begunstva v razrušeno in upuščeno našo domovino. Neizmerno trpi naše ljudstvo, ker nimamo železnice. Kar se vdobi od aprovizacije, se ne more živeti, zato si mora ljudstvo drugod živéza iskati, in ako je kdo tako srečen, da kaj vdobi, mora dolgo vrsto ur na hrbtu nositi, kar potrebuje bodisi za jesti, saditi ali druge potrebne stvari. Kako se pa dovozi potrebni material, ko primanjkuje konj in avtomobilov? Zato potrebujemo sedaj železnico bolj kot kedaj poprej. Prosimo gg. poslance, da poskrbe za železniško zvezo Sv. Lucija-Tolmin-Kobarid-Bovec-Trbiž. Taka železnica bi bila tudi v vojaškem oziru velikega pomena. Zahtevamo od države, da nam zgradi toliko potrebno železnico ki nam je bila že velikokrat obljubljena. Bovčani.

Op. ured. To Vašo željo smo sporočili tudi načelstvu S. L. S., da se zanjo v dani priliki zavzame.

Kam pa pridemo po tej poti! Danes so cene blaga in jestvin že tako visoke, da jih lahko imenujemo naravnost blazne. Vsak dan poskakuje cena blagu, kar komu pade v glavo ali kolikor kdo rabi, toliko zahteva za to ali ono stvar. Kje naj vzame ljudstvo tako visoke svote denarja, da si priskrbi najpotrebnejše! Ali mislite, da smo vsi milijonarji! Ali ni res nikjer nobene oblasti, da bi zabranila in kaznovala te navijalke cen, in nas rešila tega sleparstva in odiranja! Zahtevamo varstva pred denarnimi lopovi, ki izmogučeje reveže, da si kopicijo milijone! Zahtevamo varstva pred temi lopovi in kazni za te lopove!

Cesarski namestnik na Goriškem. — 25. in 26. sept. je cesarski namestnik v Trstu, Fries-Skené, obiskal Goriško in Gradiščansko, da bi videl, kakšne so tukaj razmere glede aprovizacije in kako napredujejo dela gledé obnovitve. Najprej je prišel v Gorico, kjer so se v pričujočnosti deželnega glavarja, msgr. Faidutti-ja, in raznih zastopnikov vojaške in civilne oblasti vršili razgovori posebno o tem, kako bi se pobijala bolezen malaria in kako bi se revnejšim slojem odpomoglo z vojnimt kuhinjami. Iz Gorice se je podal cesarski namestnik v spremstvu deželnega glavarja in drugih gospodov čez Kanal v Sv. Lucijo, Tolmin, Kobarid in Bovec. Povsod je sprejemal zastopnike oblastnij, duhovščine in oseb, ki so po vojni prizadete, spoznaval njih razmere in poslušal njih želje. Tukaj je imel cesarski namestnik priliko videti vso bedo, ki tlači naše ljudstvo, vse podrtije, po katerih naš rod prebiva, vse gorje, ki ga je vojna razlila čez soško dolino. Je vse lepo in prav, da pridejo visoki gospodje tudi k nam kaj pogledat, lepo se slišijo iz njih ust lepe obljube, ali od samih obiskov in obljub ne bo ljudstvo sito in od tega se tudi nobena hiša ne bo sezidala. Ljudstvo pričakuje dejanj, tukaj je treba hitre pomoči, ker drugače ta rod popolnoma obnemore in podleže! To ljudstvo je vse izgubilo, živelo je bedno življenje v begunstvu, vse bridkosti vojske je preneslo, ali ne zasluži zato, da bi dobilo vsaj streho nad glavo, da bi ne živelo kakor žival v duplini, ali ne zasluži vsaj toliko, da si to revno življenje ohrani! Zato, g. cesarski namestnik, in vsi drugi gospodje, nikar ne pozabite svojih obljub, pohitite, izpolnite jih hitro, ker tukaj je pomoč nujna!

Goriške novice.

Kapelo na starem pokopališču, ki je grobišče goriških nadškofov, so pričeli popravljati. —

Zemljiška knjiga c. k. okrožne in okrajne Goriške sodnije je pričela svoje redno poslovanje v svojih navadnih prostorih justične palače Via Cappuccini št. 18.

Ob jednem se naznanja, da sprejme c. kr. Goriška okrožna sodnija takoj več stalnih pisarniških pomočnikov oziroma pomočnic. Potrebno je znanje deželnih jezikov. Prednost imajo strojepisci. Redno opremljene prošnje je nasloviti na predsedništvo c. k. okrožne sodnije v Gorici.

Mleko v goriški občini. — Vsled ukaza mestnega magistrata goriškega se mora v goriški občini od vsake krave oddati po 1 l mleka na dan mestnemu magistratu pod kaznijo 5000 K ali 6 mesecev zapora.

Zavod za obleke v Gorici. — V vrtni ulici v Gorici v hiši „Centralne posojilnice“ se je te dni odprl zavod za oblačenje ljudi. Zavod vodi g. Teodor Hribar. Da je mogoče kupiti si obleko, se je treba zglasiti v uradu, ki je za to posebej odločen in se nahaja v magistratni ulici (via Municipio) št. 17. Manj premožni dobijo tam izkaznice A z rudičim tiskom, bolj premožni pa črno tiskane izkaznice B, na katere je treba še plačati kolekovine za edno krono. Obleke se prodajajo le proti tem izkaznicam in sicer le od 9—12. ure zjutraj. — Kakor čujemo, bodo begunci dobili obleke zastoj, ni pa še določeno kdaj. Kakor hitro se stvar ugotovi, sporočimo to našim beguncem, da bodo vedeli kdaj in kako pridejo do potrebnega oblačila.

Na naslov policijskega ravnateljstva v Gorici. Zvedeli smo, da je novi policijski ravnatelj v Gorici, dr. Mlekusch, izdal ukaz naj se goriške okoličane strogo preiskuje imajo li lokalno legitimacijo za pot v Gorico. Ne vemo, je-li bilo treba

v tem oziru strogega nastopa. Ljudstvo vidi v tem le nove šikanje. Kakor so meščani nujno navezani na okoličane, tako okoličani na mesto. A kar je najlepše, vemo za slučaje, da je novi g. policijski ravnatelj kaznoval prestopke proti tej naredbi, kar z a p o r o m in sicer kar za tri dni. To pa je že preveč! Saj gre le za prestopke, ne za zločine! Ljudje iz okolice nosijo v Gorico živež, zelenjavo in drugo. pa se jim zapira v mesto pot z legitimacijo! Vse naj gre po zlo, tudi pogine naj svet, samo da ima človek pri sebi legitimacijo, in če treba tudi v žepu na mrtvaškem odru, ker najbrž tudi pokopavali ne bodo več ljudi brez legitimacije! Gospodje, nehajte vendar trpinčiti naše ljudstvo, da se bo vsaj doma lahko prosto gibalo!

Prosimo, postrezite! Kdo ve, kje se znajde Frančiška Okoren iz Sodražice, okraj Litija na Kranjskem? Pred vojsko je služila v Gorici pri Kern, via dietro il Castello št. 27. In pa neka Katarina (priimek je neznan), doma blizu Cerknega, ki je pred vojsko služila pri dr. Dereani in med vojsko pri profesorju Berbuč-u, Piazza Duomo št. 9. — Morebiti bodo družabnice goriške Marijine družbe vedele, kje se nahajati ti dve osebi. Za naslove prosil: Marija Kern, Asparn ajd. Zaya, (N. Oestr.) Flüchtlingsheim.

Ljudje božji — več zmernosti! — Dovolj nas tlači vojna stiska. Vsevpred toži o pomanjkanju živil, nedostaja nam potrebne obleke, čakajo nas veliki stroški in žrtve, predno svoje domove zopet vpostavimo. In vendar vino teče po krčmah — da je joj! Človek bi mislil, da bo nekatere vsaj visoka cena vina spametovala. A kaj še! Vina se potoči — kakor zagotavljajo gostilničarji — veliko več sedaj, kot v mirnih časih. Ljudje božji — pamet! Če je kdaj bila zmernost na mestu, je gotovo sedaj v teh težkih časih. — Pot nezmernosti in zapravljanja vas tira še v groznejšo bodočnost!

Oktober — rožnivi mesec. Dragi goriški Slovenci! Zopet je tu mesec oktober, mesec trgatve, mesec naših nad. Ta mesec je Cerkev posvetila vzvišeni molitvi — sv. rožnemu vencu. Spominjamo se brezštevilnih zmag, ki jih je krščanstvo doseglo s tem nadnaravnim mogočnim orožjem. Bili so v prejšnjih stoletjih nad našo očetnjavo krvavi, osodepolni dnevi. S rožnim vencem smo srečno premagali vse težkoče. Tudi sedaj krvavi nebo. — Bijejo se težki trenotki, napočil je čas, ko se ima odločiti osoda naše domovine. Posnemajmo svoje verne pradede, oklenimo se tega orožja — sv. rožnega venca! Ob našem povratku v domovino naj se zopet po vseh krščanskih hišah uvede starodavna navada skupne molitve sv. rožnega venca. Tako se zopet družine pogživijo v medsebojni ljubezni, njihova srca se ogrejejo k čednostnemu življenju. Objednem si izprosimo blagoslova z neba pri svojem delu, ko si snujemo lepšo in boljše domovino!

Za goriško okolico je preskrbelo c. kr. glavarstvo nekaj hišne (že rabljene) opreme, ki se je te dni razdeljevala po županištvih zlasti za javne urade in ustanove (Šole, županstva, itd.).

Razne novice.

Trije bratje so se hkratu vrnili z ruskega ujetništva. — Trije bratje, kmečki posestniki na Češkem, so bili hkratu odšli na vojno in bili prideljeni eni in isti kompaniji pri 88. infanterijskem polku. Meseca maja l. 1915 so bili vsi trije na vojni ujeti v Galiciji. Rusi, ki so zvedeli, da so bratje, jih niso ločili, tako da so ostali zmiraj skupaj, dokler se niso minulo poletje vsi skupaj vrnili domov. Dne 27. avgusta so srečno dospeli vsi trije k svoji družini. Priletni stariši so doma kar ostrmeli ob njih prihodu in nepopisno je bilo njih veselje nad njihovo vrnitvijo. Je to pač zelo redek slučaj.

Za 14 kron tobaka prejmo kadilci v Trstu, nam se pa nakaže komaj za 8 kron mesečno. Je-li to enakopravnost?

Hercegovinski tobak kot doto. Neka deklica v Bos. Brodu išče ženina; za doto bo imela 30.000 zavojčkov hercegovinskega tobaka, ki stane danes v tihotapski trgovini po 4 K zavojček. Dekle ima torej 120.000 K dote.

Čeden aprovizacijski nadzornik. 14. t. m. so v Lipnici aretirali aprovizacijskega nadzornika tamošnjega c. kr. okr. glavarstva, Hammerja, in uradnico Rugini ter njenega moža. Pri hišni preiskavi so našli v Hammerjevem stanovanju toliko živil — bele moke, masti itd. — da so jih morali odpeljati z vozom. Hammer je bil preje zelo skromen mož, v vojni mu je pa nadzorniška služba pri okrajni aprovizaciji tako „nesla“, da je postal velik gospod. Prebivalstvo se grenko pritožuje nad krivicami, ki mu jih je prizadel ta organ c. kr. okrajnega glavarstva.

Španska bolezen se je z veliko srditostjo pojavila zlasti v Budimpešti. Doslej so morali za-

preti že nad 15 šol. — Nad 100.000 ljudi leži bolnih. Mnogo jih je tudi na tem že umrlo. Tudi v Ljubljani se ta bolezen močno širi. Bržkone bo tudi tam treba šole zapreti.

Mleko na Dunaju bodo odslej dobivali le za otroke od 2. do 6. leta. Za odrasle prodajati mleko je strogo prepovedano. Le oni odrasli, ki imajo uradno izkaznico za težko bolne, bodo zamogli za naprej dobiti še nekaj mleka.

Vojaki, ki služijo v bojni črti (t. j. oni, ki imajo vojnopoštno številko) se vsled višjega armadnega ukaza ne bodo pod nobenim pogojem več oprostili. Izvzeti so le oni, katerim je višje armadno poveljstvo oprostitev že dovolilo.

Veliki goljufiji s krušnimi kartami so prišli na sled v Berlinu. Ugotovilo se je do 13.000 ponarejenih krušnih kart. Na zatožni klopi sedi vsled tega 19 oseb.

Gospodarske novice.

Zelje na prodaj. — Naznanja se slavnim županstvom, da je na prodaj več vagonov zelja (v glavah). Občine, ki bi si hotele nabaviti večje množine zelja, naj se za to oglašajo pri „Goriški Zvezi“ v Gorici, gledališka ulica št. 20. Cena zelju je razmeroma nizka.

Da ne bo žito snetljivo, treba je pred setvijo zamoriti že na semenu kali te bolezn. Letos nimamo lastnega semena in ga je treba kupiti bodisi izven dežele ali pa pri obnovitvenem oddelku namestništva. Temu zadnjemu je semenska pšenica že prišla in v kratkem se bo delila na posamezne občine. Ker je pa seme nekoliko pomanjkljivo (prišlo je iz Ogrskega), ga je treba najprej očistiti.

Najboljše sredstvo proti snetljivosti je modra galica ali vitriol, kakoršnega rabimo za škropljenje trt. V ta namen se raztopi v 100 l vode vsaj 1/2 kg galice. Če je raztopina prerodka, ne zamori kali, če je pa pregosta, škodi lahko kaljivosti semena. V to raztopino se dene seme močiti, se večkrat pomeša ter škodljive trose, ki se naberejo v obliki prahu vrhu tekočine, tu pa tam posame. Ko se je močilo seme 1/2 do 1 ure, se tekočina odtoči in žito oblije z vodo, v kateri smo raztopili na 100 litrih 1 kg vgašenega vapna. V vapneni vodi se pusti žito 5 minut, a nato se tekočina odtoči, a žito vzame iz posode ter razgrne na zračnem pod, da se čim prej osuši.

Ker se ne dobi letos povsod modre galice, se rabi lahko v ta namen tudi takozvano „Bosna pasta“, ki jo je dež. odbor spomladi razdeljeval za škropljenje trt proti peronospori. V ti pasti se nahaja modra galica in vapno, zato ni treba dvakratnega dela. Vendar naj se rabi mesto 1/2 odstotna 1 odstotna raztopina. Tudi pri uporabi modre galice, bi se lahko vapno prej primešalo galični raztopini, vendar se pa bolj priporoča sredstvi posamezno uporabljati, ker je učinek boljši. Zadnja leta se uporablja z dobrim uspehom proti sneti tudi 40% raztopina formalina. Pol litra te raztopine se sredi s 100 litri vode in v ti tekočini se namaka seme 2 uri, med tem se v časih pomeša, nazadnje pa tekočino odtoči in seme posuši. Imamo pa tudi še druga sredstva. Pred leti, ko nismo poznali še učinka modre galice, se je namakalo semensko žito samo v vapneni vodi. Če nimamo drugega, rabimo vsaj to, vendar ni uspeh popolnoma gotov. Namakati je seme vsaj 2 uri. Sicer bi bilo najbolje, ako bi se semensko žito, ki ga deli namestništvo, že pred razdelitvijo namakalo, in bi se s tem kmetovalcem prihranila skrb, delo in mnogo posode, ki se danes tako težko dobi. Vsekakor pa naj nikdo ne seje nemočenega semena, da se ne bo ob žetvi kesal, kakor se je letos marsikdo. —

Kotiček za vprašanja in odgovore. I. M. vS. — Pritožujete se, da vam je okr. glavarstvo begunsko podporo dnevnih 4 K, ki ste jo na Kranjskem vživali, znižalo na 2 K dnevno. — Odgovarjamo, da teče delanezmožnim osebam, ki nimajo nikogar svojcev, ki bi zamogel zanje skrbeti, brez-dvomno podpora 4 K. Berite današnji članek. — I. K. v T. in drugim. — Kako naj se denar najbolj varno uporabi? Najboljše je, ž njim čimpreje dolgove poravnati, potem nalagati ga ali v blagu ali v zemljišču, ki ohrani vedno svojo vrednost. A vsekakor boljše je, dati ga v kako hranilnico, kakor ga stiskati doma, kjer leži mrtev, brez obresti in ni varen ne pred tatovi ne pred požarom. — I. S. v Š. Vaš sin naj zasedaj obiskuje gimnazijo v Kranju. Ko se odpre slov. gimnazija v Gorici, prestopi lahko brez težkoč na goriško gimnazijo.

Izdaja konsorcij „Goriške Straže“. Odgovorni urednik: Josip Vimpolšek. Tiska „Narodna Tiskarna“ v Gorici.

Goriška zveza gospodarskih zadrug in društev, registrovana zadruga z omeji. zavezo v Gorici uraduje v Gorici, Gledališka ulica št. 20, I. nadstr.

Člani in vlagatelji pridruženih posojilnic, ki vsled vojnih dogodkov še niso mogle obnoviti svojega poslovanja, naj se v svojih zadevah obračajo do

Goriške zveze.

Potrji globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je naš predobri, nepozabni soprog, oziroma oče, tast in stari oče, gospod

FRAN BRATINA

veleposestnik

dne 1. oktobra 1918 ob 7 1/2 uri zvečer po kratki mučni bolezn mirno v Gospodu zaspal. Pogreb predragega pokojnika se bude vršil v četrtek dne 3. oktobra 1918 ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti v Ajdovščini na domače pokopališče.

Ajdovščina dne 2. oktobra 1918.

Ivanka Bratina soproga

Alojzij posestnik Fran abs. pravnik Mirko trg. akademik sinovi

Ivanka por. Lasič Ernesta por. Malalan Marica por. Jurca hčere

Ivan Dietz zas. uradnik Henrik Lasič c. kr. dež. sod. svetnik Rudolf Malalan posestnik Josip Jurca not. kandidat zeti

Minka Bratina sinaba, Zoran Božena Dušan Slavica Dragica unuki.

Evgen Rayer - zaloga vina, - Gorica, via Teatro 20 (Gledališka ulica).

Priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih vin po zmernih cenah.

VINO dobro staro sadno K. 4.—, 5.—, 6.—50,
trgovina vina na veliko A. PREBIL
Gorica, via S. Antonio 13. — — —
Proda se pisalni stroj (Schreibmaschine).

- OBČNI ZBOR -

Trgovsko-obrtne zadruge v Gorici, registrirane zadruge z neomejenim jamstvom v likvidaciji, sklican na dan 22. septembra 1918 ob 10 1/2 uri predpoldne, ni bil sklepčen. Vsled tega se sklicuje v smislu pravil na nedeljo, dne 6. oktobra 1918 drug občni zbor, kateri sme sklepati brez ozira na visokost zastopanih deležev, z istim dnevnim redom, in sicer:

1. Poročilo likvidacijskega odbora.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potrjenje letnih računov za leta 1914—1917.
4. Volitev likvidacijskega odbora in nadzorstva.
5. Obnoveitev nepremičnin, prodaja nepremičnin.
6. Morebitni predlogi.

Člani Trgovsko-obrtne zadruge se vljudno vabijo, da se važnega občnega zbora vdeleže ter se izkažejo ob vstopu v deležno knjižico ali s kako drugo izkaznico.

Likvidacijski odbor.

Čebelni vosek, satine in med
kupuje po najvišji dnevni ceni
JERNEJ KOPAČ, Ljubljana
— CELOVŠKA CESTA 90. —

Podružnica ljubljanske kreditne banke v Gorici

Vrtna ulica 24.

Obretnuje vloge na knjižice po 4% brez odbitka rentnega davka. Vloge v tekočem in žiro-računu po dogovoru. Kupuje in prodaja devize, valute, vrednostne papirje vseh vrst. Prodaja srečk razredne loterije.

Eskontira menice, devize, kupone, izžreb. vrednostne papirje itd. Izdaja čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta. Daje predujme na vrednostne papirje in izvršuje vsakovrstna borzna naročila.

Financiranje doba — obnoveitev Goriške.